

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
23/6095-27

Dato
1. desember 2025

Avgjørelse i sak om grensejustering mellom kommunene Rødøy og Lurøy

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til innbyggerinitiativ 11. august 2023 fra Øresvik lokalforening, og brev 22. august 2025 fra Statsforvalteren i Nordland med utredning og tilrådning i saken. I dette brevet fattet departementet endelig avgjørelse.

Avgjørelse

Det er Kongen som har myndighet til å gjøre vedtak om justering av grenser mellom kommuner, jf. lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingsloven) § 6. Denne myndigheten er delegert til Kommunal- og distriktsdepartementet.

Kommunal- og distriktsdepartementet vedtar at kommunegrensen mellom Rødøy og Lurøy kommuner ikke blir justert.

Et vedtak om grenseendring er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven (fvl.) § 2 første ledd bokstav c, jf. Ot.prp. nr. 41 (2000–2001) punkt 5.1. Det samme gjelder avgjørelse om ikke å gjennomføre en grenseendring. Departementets avgjørelse i denne saken er derfor endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.

Bakgrunn

Initiativet om utredning av grensejustering ble fremmet 11. august 2023 av Øresvik lokalforening på vegne av innbyggerne i gårdsnumrene 9, 10, 11 og 12 i Vestre Sørfjord grunnkrets i Rødøy kommune. Forslaget fra initiativtakerne til ny kommunegrense er at gårdsnumrene 9, 10, 11 og 12 overføres til Lurøy kommune.

Kommunegrensen mellom Rødøy og Lurøy har også tidligere vært utredet. Daværende Fylkesmannen i Nordland utredet fire ulike alternativer, hvor det minste alternativet utgjør et litt mindre område enn utgangspunktet for denne utredningen. Departementet vedtok 9. mars 2020 å ikke gjennomføre en grensejustering mellom Rødøy og Lurøy kommuner.

Per 1. januar 2025 bor det ifølge SSB 110 personer i Vestre Sørfjord grunnkrets, og grunnkretsen er 54,7 km². Ifølge statsforvalteren bor det 108 innbyggere i de fire gårdsnumrene per 2025, og området er 23,5 km². Dette utgjør om lag 9 prosent av innbyggerne og 3 prosent av arealet i Rødøy kommune. Grunnkretsen består også av gårdsnummer 7, 8, 13, 14 og 15. Disse gårdsnumrene er ikke omfattet av søknaden, men initiativtakerne har presisert at de ikke utelukker at disse eiendommene også kan omfattes av en utredning og ev. grensejustering dersom dette anses som hensiktsmessig av departementet.

Det vises i søknaden til at innbyggerne i de fire gårdsnumrene har fastlandsforbindelse til Lurøy kommune, der de benytter seg av tjenester som brannvesen, barnehage, post, butikk og fastlege. Det vises videre til at Rødøy kommune ikke har ønsket samarbeid med Lurøy kommune, særlig når det gjelder helse- og omsorgstjenestene. Initiativtakerne mener dette resulterer i at innbyggerne i kretsen ikke mottar lovpålagte tjenester fra Rødøy kommune. Tjenesten de ifølge søknaden ikke mottar, er omsorgstjenester i hjemmet. Det pekes på at Rødøy kommune i stor grad orienterer seg mot Bodø og Salten regionråd, mens innbyggerne i kretsen har en mer naturlig tilknytning sørover med enklere veiforbindelse til Mo i Rana og Sandnessjøen.

Departementet besluttet i brev 17. desember 2024 at det skulle gjennomføres en utredning i tråd med innbyggerinitiativet i saken. Utredningsoppdraget ble gitt til Statsforvalteren i Nordland. Utredningen skulle ta for seg gårdsnumrene 9, 10, 11 og 12 i Vestre Sørfjord grunnkrets

Som en del av statsforvalterens utredning ble det arrangert folkemøter og gjennomført en opinionsundersøkelse. Opinionsundersøkelsen ble gjennomført via telefon i perioden 5.–9. mai 2025. Respondentene måtte være over 18 år, og bosatt i Øresvik (innenfor gårdsnummer 9, 10, 11 eller 12). Totalt svarte 35 personer på undersøkelsen. Respondentene ble stilt følgende spørsmål: *Er du for eller imot denne grensejusteringen eller har du ikke gjort deg opp noen mening?*

54 prosent svarte «jeg er for» en grensejustering. 26 prosent var imot grensejustering, mens 20 prosent svarte «jeg har ingen mening».

Uttalelser fra kommunene

Kommunestyret i Rødøy fattet 29. april 2025 følgende vedtak (enstemmig):

- Rødøy kommune ønsker å bestå som egen kommune med de kommunegrensene vi har i dag. En grensejustering av gnr. 9, 10, 11 og 12 bidrar til større oppsplitting av kommunen, og konstruerer nye, vanskelige grenseområder mot gjenværende gnr. 7, 8,

13 og 14 i Vestre Sørfjord grunnkrets, og mot hele Øste Sørfjord grunnkrets. Dette gir ingen helhetlig løsning for grenseområdet mellom Rødøy og Lurøy.

- En grensejustering som omsøkt reduserer eksistensgrunnlaget for kommunen som følge av tap av rammetilskudd og skatteinngang.
- Rødøy kommune har i dag flere samarbeid med Lurøy kommune som fungerer godt. Disse vil vi ta vare på og utvikle videre.
- Rødøy kommune vil styrke nærværet og tjenestetilbudet til og i Vestre Sørfjord grunnkrets. Her nevnes satsing på omsorgstjenestene ved bygging av omsorgsbasis/eldreklynge i Øresvik som vedtatt i K-sak 109/2024 og K-sak 004/2025, bygging av nytt helsehus i Jektvik som vedtatt i K-sak 049/2023, og utredning av nytt oppvekstsenter som vedtatt i K-sak 105/2024.

Etter at statsforvalteren oversendte utkast til utredningen, vedtok Rødøy kommunestyre i møte den 19. juni 2025 å opprettholde sitt ovennevnte syn på saken. I tillegg ble kommunedirektøren bedt om å beskrive mer utfyllende om etablering av eldreklynge i Øresvik til utredningen.

Kommunestyret i Lurøy behandlet saken i møte den 19. mars 2025, og saken ble tatt til orientering. Etter at statsforvalteren oversendte utkast til utredningen, vedtok kommunestyret i Lurøy 18. juni 2025:

- Lurøy kommune tar til orientering Statsforvalterens oversendte faktabeskrivelse som er sendt kommunene Lurøy og Rødøy til uttale. Mottatte faktautredning synes å være mangelfull i fht. vurdering av reelle konsekvenser for kommunene.
- Lurøy har forventninger om at Statsforvalteren utreder konsekvensene ved grensejustering i forhold til demografiske endringer, kommunale tjenestetilbud og andre samfunnsmessige forhold i et fremtidig perspektiv.
- Lurøy kommune imøteser Statsforvalterens utredning før saken sendes over til departementet.
- Lurøy kommune vil forholde seg til Kommunal- og distriktsdepartementets avgjørelse i saken.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren anbefaler at det ikke gjennomføres grensejustering av kommunegrensen mellom Rødøy kommune og Lurøy kommune.

Selv om et flertall av innbyggerne bosatt i området ønsker en grensejustering, mener statsforvalteren at en grensejustering vil føre til uhensiktsmessige grenser og kan påføre Rødøy kommune betydelige ulemper som vil true kommunens eksistensgrunnlag.

Statsforvalteren viser til tidligere uttalelser fra departementet om at grensejustering bør baseres på samhandlingsmønstre og bruk av tjenester. Statsforvalteren mener at innbyggerne i Øresvik geografisk sett er tjent med en grensejustering, og viser til fastlandsforbindelse til helse- og omsorgstjenester, butikk og arbeid. Samtidig peker

statsforvalteren på at Rødøy har vedtatt å styrke sin tilstedeværelse i Øresvik, gjennom den planlagte etableringen av eldreklubben.

Videre peker statsforvalteren på at de økonomiske konsekvensene for Rødøy med en grensejustering som omsøkt, vil være mindre enn ved forrige utredning, da det aktuelle området ikke omfatter kraftverk eller oppdrettsanlegg. Samtidig peker statsforvalteren på at reduksjon i skatteinntekter og rammetilskudd ved å miste 10 prosent av innbyggerne, ikke vil føre til tilsvarende reduksjon i utgiftsbehovet for Rødøy.

Statsforvalteren er enig med initiativtakerne i at det er uhensiktsmessige grenser mellom Rødøy og Lurøy kommuner, men statsforvalteren mener at den foreslåtte justeringen i liten grad vil hjelpe på problemet. Statsforvalteren viser eksempelvis til at deler av Tonneshalvøya fremdeles vil tilhøre Rødøy kommune (gnr. 7 og 8).

Samlet sett mener statsforvalteren at Rødøy kommune vil oppleve uforholdsmessig tyngende konsekvenser dersom en grensejustering gjennomføres som foreslått. Statsforvalteren mener at det ikke er grunnlag for å endre tidligere standpunkt i saken, og mener departementets konklusjon i forrige vedtak er korrekt utfall i denne saken; Rødøy er i dag en liten og sårbar kommune, og vil bli betydelig svekket av den foreslåtte grensejusteringen.

Rettslig utgangspunkt

En grensejustering innebærer at et område blir flyttet fra en kommune til en annen, jf. inndelingsloven § 3 tredje ledd. Kongen har kompetanse til å fatte vedtak om grensejustering mellom kommuner, jf. inndelingsloven § 6. Kongen kan også fatte vedtak når en eller flere av de aktuelle kommunene er uenige i forslaget om grensejustering. Kongen sin kompetanse er i vedtak av 30. august 2019 delegert til Kommunal- og distriktsdepartementet.

Inndelingsloven gir ingen konkrete vilkår eller kriterier for hva som skal inngå i departementets vurdering av en grensejusteringssak. Inndelingsloven § 1 angir loven sitt formål, og gir overordnede rammer for departementet sitt skjønn, jf. Ot. prp. nr. 41 (2000–2001). Etter inndelingsloven § 1 skal endringer i kommuneinndelingen skje «innanfor ramma av det nasjonale fellesskap», «sikre eit funksjonsdyktig lokalt folkestyre og ei effektiv lokalforvaltning» og «skape formålstenlege einingar som kan gi innbyggjarane og næringslivet tilfredsstillande tenester og forvaltning». Videre går det fram av denne paragrafen at «verksemda etter denne lova skal bygge på prinsippet om lokal medverknad og initiativrett til grenseendringar». Departementet har rom for et vidt skjønn i vurderingen av om grensene skal justeres eller ikke, og bygger sin avgjørelse på en konkret og helhetlig vurdering av alle relevante momenter.

I tidligere saker er grensejusteringer først og fremst benyttet for å tilpasse kommunegrensene til eksisterende samhandlingsmønstre og bruk av kommunale tjenester, og på den måten legge til rette for en mer formålstjenlig ramme for innbyggernes dagligliv

både praktisk og demokratisk. Grensejusteringer bør føre til reelle forenklinger og forbedringer i hverdagen til innbyggerne.

Departementets vurdering

Kommunal- og distriktsdepartementet har vurdert initiativet om grensejustering mellom Rødøy og Lurøy kommuner, for gårdsnumrene 9, 10, 11 og 12 i Vestre Sørfjord grunnkrets, med utgangspunkt i statsforvalterens utredning og kommunenes uttalelser. Departementet har også hatt møter med begge kommunene og initiativtakerne. Enhver grensejusteringssak har sin egenart som må vurderes konkret. Denne saken har en lang historikk, med vurderingsmomenter som trekker i ulike retninger.

Bakgrunnen for initiativet er at kommunegrensen oppleves som uhensiktsmessig for innbyggerne i området. Fra de fire gårdsnumrene er det fastlandsforbindelse til Lurøy kommune, der de benytter seg av tjenester som brannvesen, barnehage, post, butikk og fastlege. Det er lenger reisevei til alternativer i egen kommune. Benyttelse av tjenestetilbudet i egen kommune vil innebære lenger reisevei, og departementet ser at dagens kommunegrense ikke nødvendigvis er hensiktsmessig for innbyggerne i det omsøkte området.

Innbyggerundersøkelsen viser at det er et knapt flertall på 54 prosent av innbyggerne i området som har svart, som er positiv til grensejustering. Innbyggernes synspunkt er et viktig moment i vurderingen.

Innbyggerne får i dag i all hovedsak kommunale tjenester fra egen kommune, men barnehage, helsestasjon, skolehelsetjeneste og brannvesen leveres av Lurøy, og flere innbyggere benytter seg av fastlege i Lurøy. Mangelfulle omsorgstjenester har vært et viktig argument for initiativtakerne. Rødøy kommune har tatt aktive grep for å øke kapasiteten for omsorgstjenester i området, blant annet ved å vedta etablering av en eldreklynge. Departementet legger vekt på dette. Rødøy opplyser også at de har forsøkt å få til avtaler om kjøp av helse- og omsorgstjenester fra Lurøy, men utfordringer med rekruttering har gjort det krevende. Departementet mener at innbyggernes mulighet til å utøve demokratisk påvirkning overfor tjenester de mottar bør vektlegges som et moment i den helhetlige vurderingen.

Innbyggernes synspunkter og omfanget av bruk av kommunale tjenester i nabokommunen må imidlertid veies opp mot andre hensyn i saken, som hvilke konsekvenser en grensejustering vil ha for Rødøy kommune og om en grensejustering vil bidra til en mer hensiktsmessig kommunegrense.

Rødøy kommune mener en grensejustering vil svekke kommunens eksistensgrunnlag. Statsforvalteren støtter kommunen i en slik vurdering. Departementet viser til at Rødøy kommune er en liten kommune med dårlige befolkningsprognoser, og en befolkningsnedgang på om lag 9 prosent vil kunne bli svært krevende å håndtere for Rødøy kommune.

Departementet vil også peke på at den foreslåtte grensejusteringen ikke vil gi en mer hensiktsmessig kommunegrense enn dagens kommunegrense. Deler av Tonneshalvøya vil fremdeles tilhøre Rødøy kommune, og grunnkretsen vil bli mer oppstykket mellom kommunene. Rødøy kommune vil få et område ytterst på Tonneshalvøya som ikke har landegrense til andre deler av kommunen.

Departementet mener etter en helhetlig vurdering at konsekvensene for Rødøy kommune og det at en ny kommunegrense også vil være uhensiktsmessig, i denne saken veier tyngre enn hensynet til innbyggernes ønsker og bruk av kommunale tjenester i dag.

Departementet avslår søknaden om grensejustering mellom Rødøy kommune og Lurøy kommune.

Departementet ber Statsforvalteren i Nordland om å informere initiativtakerne om vedtaket.

Med hilsen

Mari Jacobsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Stein Ove Pettersen
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Kartverket
Nordland fylkeskommune

Adresseliste

Lurøy kommune	Onøyveien 14	8766	LURØY
Rødøy kommune	Rødøy rådhus	8185	VÅGAHOLMEN
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ